

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illet minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy óra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 170. szám.

Szerda, július 29.

„Farà da se.“

Válasz dr. Kardos Samu urnak.

Megbíráltam azt a feliratot, amelyet megosztotte körözetnek aláírás végett, a „magyar nyelv“ örve alatt az „önálló hadsereg“ érdekében; tárgyilagosan fejtegettem, hogy arra a felíratra a legkisebb szükség sincs, mert az Ausztria és Magyarország közötti viszonyokban a paritásnak, a dualizmusnak teljes végrehajtásán való örökös nem a közzégi ellenzéknek, hanem a 67-iki kiegyezés alapján álló szabadelvűpártnak feladatához tartozik: majd kivívja a szabadelvűpárt maga a magyar nyelv és jelvények senki által kétségbe nem vont jogának érvényesülését a „közös“ intézményekben ív. Biráltam, fejtegettem és — úgy látszik, annak a felíratnak ő az értelmi szerzője és fogalmazója — dr. Kardos Samu ur tyukszemére hágtam, mert a „Nagybecskereki Hírlap“-ban ő jajdul föl.

Hogy dr. Kardos Samu ur a „farà da se“ szálló igének értelmét nem tudja, azt nem veszem tőle zokon; de zokon veszem azt, hogy a „Torontál“-ban közlött cikkem tartalmát, tendenciáját elferdíti akép, mintha én azt bizonyítottam volna, hogy „a nemzeti szín, zászló, jelvény és cimere, a magyar nyelv, szellem és kultúra már megvan a közös hadseregben.“ Elcsavarni, elferdíteni nem publicisztikai, még nem is prókatori, hanem dr. Kardoshoz nem illő, zugprókatori fogás.

Ellenkezőleg; cikkemben én azt bizonyítottam, hogy a magyar nyelv, szellem, zászló nincs még meg a közös intézményekben; de azoknak a közös intézményekben való érvényesülését, feliratozás, kérvényezés nélkül, törvényes, parlamentáris eszközökkel, időszereken és fokozatosan majd kivívja maga a szabadelvű párt, amely a 67-iki kiegyezés megvédésére, kiépítésére van hivatva. Ebben bizonyára egyetért velem mindenki, aki a politikában jártas.

Hogy mennyire igazam van abban is, hogy a Kardos-féle „szerény és a torontáli

közvélemény gyenge folyásu üterét tapogató“ akcióval a „magyar vezényszó“ örve alatt jóhiszemű, jobbhiszemű és legjobbhiszemű embereket a kérvény aláírására és „önálló hadsereg“ kérelmezésére bírtak, kerekben kimondva, becsaptak: azt legkésebben szólóan bizonyítja az a körülmény, hogy a megkritizáltam kérvény aláírását már számosan visszavonták.

Dr. Kardos cikkének egyéb, közzégi és történeti hírkusaira nem válaszolok; üdvözüljön ő és a „Nagybecskereki Hírlap“ a saját faconja szerint!

Dr. Stassik Ferenc.

Az új törvénykezési palota.

— július 29.

Ismeretes, hogy Nagybecskerekre új törvénykezési palotát és fogházat terveznek s már a helyét is kiszemelték a dohánybevaltó hivatal telkén. A város érintkezésbe lépett az igazságtügyi kormányval s a miniszter most értesítette a szegedi kir. ítélőtábla elnökének utján, hogy hajlandó a törvénykezési palotát fölépíteni, ha a dohánybevaltó hivatalt kárpótlandó, a kamarális koresma területéből megfelelő telket ingyen átenged s némi áldozattal járul a palota építéséhez.

Azt hisszük, hogy a képviselőtestület minden habozás nélkül meg fogja hozni az áldozatot, a mely tulajdonképen nem is áldozat, mert a város egy monumentális palotát nyer az új épületben, azonkívül az építkezés folytán pangó építőiparunk is föllendül némileg s mintegy két évig sok munkás keresethez jut.

Egyébként adjuk itt a szegedi kir. ítélőtábla elnökének erre vonatkozó átiratát:

Az igazságügyminiszter ur folyó évi július hó 11-én 21.374/1903. I. M. V. sz. a. értesített arról, hogy Nagybecskereken emelni szándékolt törvénykezési épület és fogház céljaira az u. n. Amerika városrészen fekvő és a dohánybevaltóhivatal által használt teleknek a Béga-felé eső részét véli alkalmasnak, olykép, hogy az a szomszédos városi koresmaterülettel kiegészítessék. A pénzügyminiszter ur a dohánybevaltóhivatal telkéből a mellékelt térvázlaton körvonalozott, mintegy 1300 négyszögöl területet azonban csak úgy hajlandó az igazságtügyi építkezés céljaira átengedni, ha annak fejében

dohányjövédéki célokra megszerezetik a térvázlaton megjelölt magántulajdont képező ingatlan a rajta levő épületekkel együtt.

Másfelől az igazságtügyi kormány is Nagybecskereken a törvénykezési építkezést ezidőszereken csak azzal a feltétellel teljesítheti, ha a város közönsége a kincstár részére a m. kir. pénzügyminiszter által átengedő terület ellenében megszerzi a dohányjövédéki célokra szükséges magántulajdonban levő ingatlan részt és átengedi a tulajdonát képező koresmai területet és ezen felül még esetleg az igazságtügyi építkezés céljaira más áldozat is hoz.

Minthogy feleslegesnek tartom különösen kifejtetni azt, hogy mily nagy mérvű előnyökkel jár a város közönségére az, ha igazságtügyi célokra törvénykezési épület emeltetik, tekintettel ezekre az előnyökre, az igazságtügyi miniszter urnak utasításához képest azzal a felhívással fordulok Nagybecskerek város közönségéhez polgármester ur utján, hogy a pénzügyminiszter ur által kívánt teleknek megszerzése tekintetében nyilatkozzék, esetleg gondoskodjék arról, hogy úgy az a telek, valamint az igazságtügyi építkezéshez még szükséges városi koresmatelek visszateher nélkül és tehermentesen a kincstár korlátlan rendelkezésére álljon. Nyilatkozzék továbbá az iránt is, hogy hajlandó-e mindezeket felül esetleg még más és pedig milyen áldozattal hozzájárulni ahhoz, hogy a kitűzött cél mielőbb megvalósítva legyen?

Felkérem a polgármester urat, hogy a város közönségének az elhatározásáról engem a mellékelt küldött várlatrajok visszaszármatatásával idején értesíteni sziveskedjék.

Fabinyi Ferenc,

a szegedi kir. ítélőtábla elnöke.

A délvidéki tanítók kirándulása.

— július 29.

A délmagyarországi tanítók balatoni kirándulását rendező bizottsága ma beküldötte hozzánk a kirándulás részletes programját, melyet egész terjedelmében a következőkben közlünk:

1. Folyó évi augusztus 5-én esti vonattal indulás Nagybecskerekre, megérkezés Budapesten reggel 7 óra 15 perckor.
2. 6-án reggeli és ebéd Budapesten.
3. Indulás villamoson a déli vaspálya indóházáig.
4. Délután 2 órakor indulás Siófok felé, megérkezés 5 óra 45 perc.
5. 6 órakor indulás hajón, érkezés Balatonfüredre 7 órakor.
6. Kiszállásolás.
7. Este 1/8 órakor vacsora a fürdőtelepen.
8. 7-én reggel 7 órakor gyalog, esetleg ben-

A „TORONTÁL“ tárcája.

A buziási gólya alkonya.

— A „Torontál“ eredeti tárcája. —

Buziás, július közepén.

A ki vissza tud emlékezni, vagy hagyomány utján bir tudomással arról a szép időről, mikor a nagypapa elvette a nagymamát, vagy akinek emléke visszanyulik abba a korba, mikoron ezelőtt 15—20 évvel segíteni kellett azon, hogy a várva-várt trónörökös megérkezék, annak tudomása van arról is, hogy ilyenkor a családi tanács Buziás-fürdő mellett döntött, mint amelynek forrásai nem egy halvány arera visszavarázolták az üde szépség rózsapírját s nem egy esetben voltak kitörő örömmel üdvözölt oka annak, hogy a sokáig nélkülözött gyermeksisar verje fel a néma otthon rég megunt csendjét.

Az ifjabb generáció mosolyoghat rajta: nagy dolog volt az ezelőtt 30 esztendővel Buziásra menni. Nagybecskerek városa még akkoriban büszke metropolisa volt a vármegyének. A vasut dübörgése nem zavarta a csendes polgárságot, még a keskenyvágyanuról is csak annyit tudtak az emberek, mint manapság a khinai trafikuskok vasárnapi munkaszünetjéről, vagy az izlandi fókavadászok szerelmi kalandjairól. S nem kényszerítették az embert, hogy meghatározott órában foglalja el a kupéját, hanem tetszése szerint ült fel olyan kocsira, amilyen volt, tesszem azt hajnali 4 órakor s ha jó lovai voltak, este 9 órakor kissé összetörve talán s nem is egészen megalégedve az újpécisi

vendéglő (az akkori ebédstáció) főszájével, robozott be a temesvári szálló udvarába. Másnap aztán ujra kocsira ültél s rövid 4 óra alatt beérkezél Buziásra.

Ma már 4 óra alatt megyünk innen Temesvárra s másfél óra alatt, a melleleg mondva igen lassan döcögő helyi érdekű vasut elvisz Buziásra.

Buziás külső képe nagyon keveset változott. Egy-két hatalmas középület hirdeti, hogy a község nem zárkózott el a kultúra követelményei elől, de a régen ismert és épen nem svájci mintákra épült Grand Hotel ma is legbüszkébb épülete a fürdőnek. A statisztikának sose voltam nagy tiszti löje, a fürdőstatisztikának legkevésbé. Nem is kutattam tehát, mennyi vendége volt Buziásnak ezelőtt 10—20—30 évvel s mennyi van ma. De azt tudom, hogy régebben az öreg Csajági volt a fürdő egyetlen orvosa, még csak ezelőtt 12 évvel is két fiatal orvos elég volt s ma tíz orvosnak az előszobájában várják a boldogító tanácsot. (Igaz, hogy egynemelyikben csak a szolga vagy a szobabéany var.) Ebből a számból tehát szabad arra következtetni, hogy ma sokkal, de sokkal nagyobb azok száma, kik a buziási forrásoktól várják egészségük helyreállítását. S mégsem lett Buziásból modern fürdő. Hiányzik egy-két színvonalon álló nagy hotel, néhány jó penzió, melyben igazi otthonra találna a vendég, hasztalan keresem a tágas olvasószobát újságokkal és könyvekkel, — egyszóval vagy nem tanultak a külföldtől vagy nincs hozzá pénzük. Egyik olyan baj, mint a másik.

Azért mégse fogom leszólni a jó öreg Buziást, mert utóvégre is nem a szálloda, nem

az olvasószoba a fő, mégcsak nem is a tennishely s egy kis elnézéssel még a legkegyetlenebbül elhangolt zongorának is meglehet boesátani, (mert annál kevesebben játszanak rajta), hanem a forrásait kell néznünk, azok pedig nem lettek rosszabbak. Sőt ugylátszik mindnagyobb és nagyobb vonzóerőt gyakorolnak a betegekre, annyira, hogy most már évről-évre több férfi keresi fel Buziást. Ha régebben egy-egy férfi megjelent a buziási parkban, úgy megcsodálták, mint a négyt Budapestben vagy az ezres bankót Beeskereken. Ma már nem sokkal kevesebb a férfi, mint a hölgy. És ez jelenti a buziási gólya alkonyát. Régebben minden csak ő körülötte forgott. Ő hozzá sóhajtoztak a reménytelen asszonyok, őt énekeltek meg a poéták, őt dícsérték azok, a kik egy év mulva bölesőben ringatták a buziási kura gügygő eredményét.

Hogy elterjedt a hire, mikép a szivbajosok itt találnak enyhét nehéz betegsügre, ugyan csak nagy számmal keresi fel az erős nem az azelőtti hölgyfürdőt s mi sem természetesebb annál, hogy ez épen nem valik hátrányára. Sőt ugy mondják: a nők sem bánják ezt az új irányt, amely talán hozzájárul ahhoz, hogy annál többen keressék fel a — hölgyek közül.

Az arnyas parkban, mely kétségtelenül egyike a legszebb magyar parkoknak, hova szinte kívánczik egy — roulette-bank (mint nekem egy barátom mondta, kivel együtt tavaly Ostendben hasztalan ostromoltuk Fortuna ő nagyságát) igen sok torontáli ember látható. Többek között itt használja a kurát id. Demkó Pál, városunk volt országgyűlési képviselője és Gál Imre, eleméri plébános, mindketten a legjobb ered-

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken péltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/4-től 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

zinmotoros vagy vitorlás kirándulás Tihanyba, az ottani nevezetességek megtekintése. Délben 1/2 órák a kirándulók tiszteletére rendezendő disz-ebéd a fürdőtelepen.

Ebéd után pihenés, fürdés.
6 órák Kisfaludy Sándor szobrának megkoszorúzása a délmagyarországi tanítók által.
1. Ünnepi beszéd. 2. Hymnus.
Vacsora 1/8 órák.

8-án reggel 8 órák: Kivonulás a balatonfüredi temetőbe és Molnár Aladár síremlékének megkoszorúzása: a) emlékbeszéd, b) Hymnus.

A balatonfüredi „Erzsébet szeretetház” megtekintése.

1/2 órák ebéd a fürdőtelepen, délután pihenés, fürdés, a fürdőtelep megtekintése.

9-én 12 óráig tartó hajókirándulás: a) Reggel 6 órák indulás Badacsony felé, érkezés 10 órák. b) Badacsony és vidékének megtekintése. c) Étkezés vagy a hajón a balatoni vendéglő által szolgáltatott hideg étel, vagy Badacsonyban a „Hableány” vendéglőben. d) 1/2 órák indulás Balatonföldvárra, érkezés 1/4 órák, megtekintés, visszautazás 1/5 órák. e) Megérkezés Balatonfüreden 1/7 órák. f) Vacsora.

10-én. Reggelizés Balatonfüreden, 8 óra 50 perckor indulás hajón Siófokra, megérkezés 9 óra 55 perckor. Siófokon villásreggeli és a siófoki fürdőtelep megtekintése.

Indulás Budapest felé 12 óra 39 perckor. Budapestről visszautazás tetszés szerint.

Egyéb tudnivalók:

Tekintettel arra, hogy odaérkezésünk alkal-mával a fürdőevad tetőpontja lesz, augusztus 8-án lesz az országos híri balatonfüredi Anna-bál, a tagtársak csak korlátozott számban vehetnek részt. Mindössze legfőbb 150 tagot lehet elszállásolni, miért is az eddigi jelentkezettek kivül a kirándulásban csak a sorrend szerint jelentkezők vehetnek részt. Azért kérem, a kirándulásban részt venni óhajító tagtársakat, hogy ebbeli szándékukat velem az 1 korona díj be-küldése mellett azonnal közöljék. Aki a koronát nem fizeti le, úgy tekintem, mintha nem jelentkezett volna.

Igyekszem a tagtársak számára minden tekintetben a legmesszebb menő kedvezményeket kieszközölni. Az étkezés mindenütt közös lesz. A balatonfüredi, esetleg budapesti, badacsonyi, siófoki étkezés ára, a külön hajó díja stb. nálam lesz fizetendő az elutazás előtt. A kirándulásban résztvevő tagtársak állandóan nemzeti színű jelvényt viselnek.

A megállapított olcsóbb áron való étkezés, fürdés stb. alkal-mával az igazolvány felmutatandó.

Egyéb a kirándulásra vonatkozó közlemények a nagybecskereki helyi lapokban meg fognak jelenni. Legközelebb a teljes költségirányzatot is nyilvánosságra fogom hozni. Előre megjegyzem, hogy az előirányzott összeg, tekintettel arra, hogy a kirándulás 2 1/2 nappal tovább tart, mint eleinte tervezve volt, valamivel, de nem sokkal magasabb lesz. A balatonfüredi értelmiség szíves közreműködésének és eddigi személyes eljárásomnak köszönhetem, hogy a kirándulás sikerét már előre is biztosítva látom.

Balatonfüred, 1903. július hó 28-án.

Bányai Jakab,

áll. isk. igazgató,
a kirándulást rendező bizottság elnöke.

ménnyel. Torontáli ember az egyik fürdő orvos is, a nagyszentmiklósi születésű dr. Kyrí, ki ez idén először jött le Bécsből a nyári szezonra s máris nagy népszerűségnek örvend s itt van egész serege az asszonyoknak és leányoknak, kikből akkora névsort lehetne összeállítani, mint a halokból.

A férfiak nagyobb száma egészen megvaltoztatta Buzia külső képét. A kurszalón előtti terasz régebben egy szabadda költözött háremre hasonlított, melybe csak a pincér fekete frakkja hozott egy kis változatoságot. Az egyik harisnyát kötött, a másik apróságot horgolt (hogy élesíti a forrás az anyai reményeket), a harmadik papucsot, a negyedik tablettent dolgozott, közbe szüresölvén a hideg kávét, meg a fagyaltot. S a kezek munkája mellett a nyelv sem pihent. (Az nem is volt beteg.) Hiszen a kézi munka meg van ma is és azt se lehetne állítani, hogy valami konokul hallgatnának azok a dámák, akik körülülük a vörös és kék terítéses asztalokat. (A márványasztal ismeretlen fogalom a buziai kávéházban.) De a lehangosabb szó mégsem az övéjük. Szeliden cseng egy halvány menyecske ajkáról:

— Tudja nagysád ez a temesvári asszony kiálhatatlan.

De elnyomja egy erőteljes férfi hang:

— Bemondom a béla-kasszát.

Visszanézek, hát ez a jóízű baritonhang egy szép szakállu oláh pópáé.

Jobbról tölem pedig ugyanakkor szól egy másik:

— Négy felsőm van egy kvinttel.

Nem kisebb ember mondta be ezt a nagy számot, mint Kiss József, az ismert jeles költő, akit ugyancsak körülrajognak a fiatal hölgyek.

— **Rákóczy-ünnep Nagybecskereken.** A nagy kurucharcok kétszázévesztendő évfordulóját, II. Rákóczy Ferenc fejedelemnek dicsőséges emlékét, melyet országszerte lelkesen ünnepelnek, Nagybecskereken is meg fogják ünnepelni. Az ünnep kezdeményezése a kaszinó-társulattól, a mely minden nemes és hazafias mozgalomnak istápolója, indul ki s így az ünnep bizonyára a legmél-több lesz a nagy fejedelem emlékéhez. Dr. Brájjer Lajos és Somfai János kaszinói tagok ugyanis a következő beadvánnyal fordul-tak a kaszinó-társulat elnökségéhez.

Tekintetes Elnökség!

Zeng a tárogató hangja országszerte. Mela-bus hangja megrengtetti a szíveket, fölemeli a lelket s a dicsőséges nagy idők szent tüze lángba borítja a késő unokák lassan csörgedező véréit. Magasztos ünnepet ülnek mindenütt, ahol magyar a nagy idők, a nagy fejedelem emléké-re s lehetetlen, hogy Nagybecskerek a dél-vidék magyarságának egyik gócpontja részt ne vegyen ebben az ünneplésben, a mely mind-nyájukra fényt áraszt.

Teljes tisztelettel fordulunk ezért a nagybecskereki kaszinó-társulat elnökségéhez, hogy méltóztassék a Nagybecskereken tartandó Rákóczy-ünnep kezdeményezését és rendezését kezébe venni, illetőleg a nagy fejedelem s a dicsőséges idők emlékezetéhez méltó ünnepet rendezni.

Abban a biztos reményben, hogy a kaszinó-társulat, mely mindig élén állott minden nemes eszmének és mozgalomnak, ezuttal is örömmel fogja megragadni az alkalmat, hogy régi jó hir-nevét öregbítse, kérésünk ismétlésével, vagyunk a tek. elnökségnek hazafias tisztelettel

Somfai János, Dr. Brájjer Lajos,
kaszinói tag, kaszinói tag.

— **Tanácsülés.** Nagybecskerek város tanácsa ma délután 4 órák ülést tartott. Az ülésben hozott fontosabb határozatokat lapunk holnapi számában közöljük.

— **Egyesített község.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Torontálvármegye közönségéhez 71028/903. sz. a. kibocsátott leiratával Horvát- és Szerb-Csene összeépült községeknek Csene elneve-zés alatt egy községgé leendő egyesítését elrendelte.

— **Tanügyi áthelyezés.** A vallás- és közok-tatási miniszter Juhász Károly nagyikindai állami főgimnáziumi tornatanítót az erzsébet-városi állami főgimnáziumhoz helyezte át.

— **Egyházi kitüntetés.** Mint Temesvárról jelentik, még a megboldogult XIII. Leo pápa f. évi július hó 3-án a lugosi gör. kath. káptalan egyik legkitünőbb tagját, Boros János kanono-kot pápai prelátusnak kinevezte.

Igy kultiválják az árnyas fák susogó lombja alatt a kedves alsótt, mely barátságosan befogadja az általa kissé elnyomott tritlit is. Ót-hat aszta-nál is mondogatják a kasszát, rang, felekezeti, nemzeti és szívbajkülönbség nélkül. Kedves egy csendélet ez, mely az embert, már mint a magyar embert, édes otthonára emlékezteti. S az otthonról szólva, megemlítendő, hogy pom-pásan eszik az ember Buziáson s hogy a fürdő abban is előnyösen különbözik a többi magyar fürdőtől, hogy nemcsak milliomosok részére rendezték be, de még az előkelő hangzású Grand Hotel is polgári árakat ir az étlapra s ami még dicséretesebb dolog, a pincérek be is tartják őket.

Mostanában megváltozott Buziás képe. A panama-kalap és a fehér sapka teljesen háttérbe szorult, hogy helyet engedjen az arany színűnek és a kétféle posztónak. Lent a parkban a jó kövér cigányt, ki sok jó akarattal, de kissé hamisan s az eredeti áriától némileg eltérve huzta nekünk naponta négyszer a Bob herceget és a Traviatát, kiszorította a szegedi katonazene. Vigan szól a nótája s még vigabban cseng a tiszta jökdévi nevetése. S míg a hölgyek azelőtt (való-szinűleg orvosi rendeletre) ponygolában, a fűző megvető mellőzésével jártak, addig tegnap óta felvonulnak a legsikkesebb fehér, rózsaszínű, kék és ismét fehér és fehér ruhák. S nem egy halvány arca mintha rózsát lehellet volna a vizionlátás öröme. Aztán folyik az ismerkedés. Bál is lesz, műkedvelői előadás és ismét katonazene, egy-szóval vig élet költözött a gólya hazájába.

Eddig a férfiak voltak a szívbajosok. Néhány nap mulva majd az orvosok ezt a bajt konstatál-hatják a hölgyeknél.

B. L.

— **Virághullás.** Sulyos csapás érte Anna u János közszeregetben és köztisztelőben álló polgártársunkat. Mint ugyanis őszinte részvétellel értesülünk, 16 éves Irénke leánya ma hajnali két órák hosszabb szenvedés után jobb létre szenderült. A letört virág temetése holnap dél-után öt órák lesz a Melencei-utcában levő gyászszobából. A család a halálózásról a következő gyászjelentést adta ki:

Anna János és neje egy saját, mint gyer-mekeik és számos rokon nevében mélyen szomor-rodott és háttól sújtott szívvel jelentik forrón szeretett leányuk, illetőleg testvér és rokon Irénke, f. évi július hó 29-én reggel 1/2 órák, hosszas szenvedés után, életének 16-ik évé-ben történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. hó 30-án d. u. 5 órák fognak a gyászszobában (Melencei-utca 420. sz.) a róm. kath. vallás szertartásai szerint beszenteltetni és onnan a helybeli r. k. hitközségi temetőben levő családi sírboltban örök nyugalomra tétetni. Nagy-becskerek, 1903. július hó 29-én. Ádás emlékére és szende béke lengjen hamvai felett!

— **A muzslyai közbirtokosság.** Muzslya köz-ség közbirtokossága értesítette a polgármestert, hogy Muzslyán e hó 19-én közbirtokossági érte-kezet volt, a melyen Lukácsi Mátyás közbirtokossági elnök és Horváth Imre közbirtokossági pénztáros lemondtak állásukról. A közbirtokosság az elnöki teendőket ideiglenesen Varga András, a pénztári teendőket pedig Tóth Péter Pál vá-lasztmányi tagot bízta meg. Egyben értesítik a polgármestert, hogy az értekezlet kimondotta, hogy addig, míg Muzslyának Nagybecskerek városától való különválása nines eldöntve, a közbirtokos-ság ezen állásokat nem fogja véglegesen eldönteni.

— **A „Szegedi Napló” jubileuma.** Ma van negyedszázada, hogy megindult a „Szegedi Napló”, a vidéki sajtó egyik legelőkelőbb organuma. Kiti-nő lapunk önértékelés és büszkeséggel tekinthet vissza a negyedszázados multra, mely a becsü-letes és eredményes hírlapírói munkásságnak gaz-dag korszaka. A „Szegedi Napló” politikai napilap huszonöt esztendő előtt Endrényi Lajos és társu kiadásában és Enyedi Lukács, a későbbi minisz-teri tanácsos szerkesztésében indult meg. Mindjárt kezdetben tagjai voltak a szerkesztőségnek Mikszáth Kálmán, Pósa Lajos, Sebők Zsigmond, Kulinyi Zsigmond, a jelenlegi főszerkesztő, akinek az ér-deemes és kitünő munkássága végigkísérte és ki-fejlesztette a lapot negyedszázados pályáján. Kulinyin kívül a lap legrégebb munkása Békefi Antal író, aki huszonhárom évet, életének legszebb korszakát és minden ambícióját szentelte a lap-nak. Kivülök a legrégebb munkatárs Tömörkény István író, aki tizennégy esztendő óta dolgozik a szerkesztőségben. Kulinyi, Békefi és Tömörkény maradandó érdemet szereztek a vidéki sajtóban. Jelenleg Engel Lajos adja ki a lapot. A „Szegedi Híradó” a „Szegedi Napló”-val együtt az országos nevű írói és hírlapírói gárdának egész karát ne-velte fel. Kapesolatosan említjük, hogy a „Szegedi Híradó”, a vidéki sajtónak ez az országosan tekin-télyes lapja, négy év mulva ötven esztendő-s jubileumát ünnepli.

— **Halálozás.** Mint Temesvárról jelentik, Reitter Ferenc építőmester, a város egyik érdemes polgára hosszas betegség után életének 83-ik évében meghalt. A megboldogult, mint hon-véd utászörzömester végigküzdötte a szabadság-harcot Bem tábornok oldalán, kinek egyik legked-vesebb katonája volt. A szabadságharc lezajlása után szülővárosában, Temesvártól telepedett le, hol élete alkonyáig munkálkodott és közbecsülés-nek örvendett.

— **Hét óra hosszat a bika szarvain.** Való-gos rémhistóriát írnak lapunknak Rudnáról: Lukács Vása ottani községi csordás tegnap délelőtt 9 órák a legelőn a község bikáját cirógatta. Egyszerre az állat, amely a csordással szemben annyira szelid volt, hogy akárhányszor kézből etette, érthetetlen módon megvadult s felölelte a csordást. A szerencsétlen ember a bika szarvaira került s ott hanykolódott kétségbe-esetten keresztülzurt testtel. Természetesen a csordás segítségért kiabált s az emberek oda is siettek, de egyik sem merte a bikát megközelíteni, a mely a kiabálástól, a szarván levő csordás hanykolódásától egyre vadabb lett s eszeveszet-ten futkosott a keresztülzurt emberrel. A falu-beliok a rémes látványra fejüket vesztették s tanácsstalanságukban telefonon a nagybecskereki kir. ügyészséghez fordultak, hogy mittevők legye-nek. Az ügyészségtől azt a tanácsot kapták, hogy löj-jék le a bikát. Most kezdődött az utat az igazi hajtóvadászat. Jobbról-balról lövöldöztek a bikára, de ezt a rohanásban nem igen tudták eltalálni. Néha néha kapott egy golyót, de kevésbé érzé-keny helyen, úgy hogy ezt a bika föl sem vette. Órák hosszat tartott a rémes hajsza, míg végre délután négy óra tájban sikerült golyót röpteni

a bika fejébe s az állat összerogyott. Most azután ki tudták szabadítani a csordást a bika szarvai közül, de a szerencsétlen ember, kinek a szarvak bordái közé furdódtak és hét óra hosszat volt ebben a helyzetben, akkorra már halott volt. A rémes história a községet képzelhető izgalomban tartja még most is.

— **Az augusztusi vásár elhalasztása.** Dr. Perisics Zoltán polgármester a pénteki rendkívüli közgyűlésen indítványozni fogja a képviselő-testületnek, hogy intézzen feliratot a kereskedelmi miniszterhez, hogy engedje meg, miszerint Nagybecskerekben a legközelebbi országos vásár augusztus 13., 14., 15. és 16-ika helyett augusztus 20., 21., 22. és 23-ik napjain tartassék meg, azért, mert az idén egyidőben, augusztus 13., 14., 15. 16-án lesz Temesvárott is az országos vásár. Az elhalasztás azonkívül a gazdáknak is előnyére válnék, mert az idén a mezei munkák későbbben végződnek.

— **A részegség áldozata.** Tóth Pálné a minap a rendőrségen járt, a hol elpanaszolta, hogy férje, Tóth Pál muzslyai favágó, már több napja nyomtalanul eltűnt s azóta semmi hírt nem hall róla. A rendőrség a nyomozást azonnal megindította, azonban hasztalan volt minden fáradozás, mert az eltűnt embert sehol sem lehetett megtalálni. Néhány nappal ezelőtt Écska község elöljárósága értesítette a szomszédos Muzslyát, hogy e hó 22-én Écska alatt a Bégából egy vízbefult embert halásztak ki, a kinek fejére balyu volt kötözve. A vizsgálatot természetesen nyomban megindították s egy écskai pásztor elmondta, hogy ő látta, mindön a vízbefult ember át akart uszni a Bégán s még figyelmeztette is, hogy vigyázzon, mert a víz mély, de az úgy látszik nem törődött a figyelmeztetéssel s így a hullámokban lelte halálát. Écska község elöljárósága a szerencsétlenül járt ember ruháját, melyet a fejére kötözve találtak, visszatartotta, míg a vízbefultat eltemették. Később aztán kiderült, hogy a ruha birtokosa Tóth Pál volt, aki Écskán járt, hogy egy kövezési munkálathoz munkásokat keressen s utközben betért egy kocsimába, a hol többet ivott a kelle-ténél s így ittas fejjel akart átuszni a folyón. Persze ilyen állapotban nem birt az árral s rövid küzködés után a vízbe fult.

Irodalom és művészet.

* **Hangverseny.** A „Korona“-szálló udvari helyisége tegnap egészen megtelt előkelő közönséggel, mely összegyűlt, hogy meggyőződjék arról, vajjon mennyit haladt városunk két szülöttje, Zsiross Dező és Kürschner Manó. Évek óta van alkalmunk e törekvő két fiatal ember fejlődését megfigyelhetni s örömmel konstatálhatjuk ez idén is, mikor akadémiai tanulmányaik második éve után léptek a nagybecskereki közönség elé, hogy tehetségük megizmosodott, technikájuk fejlődött, zenei felfogásuk nemesebb és érettebb lett. Ez egyaránt áll a zongorista Zsirossra és Kürschnerre, a hegedűjátékosra. Mindkettőjüknek szép sikere volt tegnap este, ámbátor igazi zenei élvezetről szabadban és — terített asztalok mellett nem igen lehet szó. Remélhetőleg mielőbb lesz alkalmunk a két fiatal művésszel oly hangversenyben találkozhatni, melyben teljesen érvényesíthetik szép tehetségüket.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése július hó 29-én.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, július 29.

A képviselőháznak ma rendkívül izgalmas és viharos ülése volt, a melynek pártját még a legizgalmasabb időben is alig találai

Napirend előtt ugyanis felállt Papp Zoltán függetlenségi képviselő és bejelenti, hogy nála járt Dienes Márton volt képviselő és a függetlenségi párt orgánumának egykori szerkesztője és meg akarta vesztegetni, hogy hasson közre az obstrukció leszerelésében, ő pedig maga lépjen vissza, illetőleg utazzék el a fővárosból. Együttal ezért átadott neki 10.000 koronát. Természetesen ő ezt az ajánlatot a legnagyobb indignációval visszautasította s a 10.000 koronát most leteszi a Ház asztalára.

Papp Zoltánnak erre a bejelentésére óriási tombolás támadt a szélsőbaloldalon.

A függetlenségi képviselők felugráltak, pokoli lármát csaptak, úgy, hogy hosszú percekig leirhatatlan zaj uralkodott a teremben.

Mikor néhány pillanatra helyreállt a csend, Lovászy Márton függetlenségi képviselő emelkedett szólásra s ő meg azzal állt elő, hogy nála is jártak és 60.000 koronát ajánlottak föl, hogy a szerkesztése alatt megjelenő „Magyarország“ obstrukciós támadásaival szereljen le és támogassa a békét.

Lovászy Márton felszólalására újból iszonyu lármába törtek ki a szélsőbaliaik s szenvedélyes kiáltások röpködtek a levegőben. A nagy zajban egymásután állottak föl Olay Lajos, Fáy István és Tóth János és azt követelték, hogy a Ház küldjön ki parlamenti bizottságot annak a megállapítására, hogy ki áll a vesztegetések háta mögött.

Khuen-Héderváry Károly gróf általános helyeslés közt kijelenti, hogy a maga részéről is csatlakozik az indítványhoz.

A nyugalom helyreálltával Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök előterjeszti ismeretes indítványát, hogy a Ház szakítsa félbe a programja felett most folyó vitát és térjen át az indemnitás tárgyalására. (Zajos helyeslés jobbról.)

Alig kezdte el a miniszterelnök szavait, a szélsőbal irtóztató lármát csapott, úgy hogy a miniszterelnök 1 órától fel 2-ig nem juthatott szóhoz.

Mivel a zaj nem csillapult, a miniszterelnök írásban adta át indítványát az elnök Tallián Bélának.

A függetlenségi képviselők erre az elnöki emelvényhez rohantak, hogy az indítványt magukhoz kerítsék és széttegyék. Persze roppant zür-zavar támadt. Az összes képviselők az elnöki emelvény köré gyűltek. Tallián Béla átnyújtotta az indítványt Szóts Pál jegyzőnek, mire odaugrott hozzá Fáy István, kikapta kezéből az írást és összetépte.

Most azután a zür-zavar tetőpontra hágott. Az egész Házat fölkavarta az incidens és heves jelenetek játszódtak le a képviselők között. A kinos helyzetnek Tallián Béla vetett véget, felfüggesztvén az ülést.

Szünet után zárt ülés volt. A zárt ülésen Tallián Béla elnök bejelenti, hogy az előbb lefolyt incidensben az elnökség mentelmi jogának megsértését látja, miért is kéri, hogy az ügyet tegyék át a mentelmi bizottsághoz.

A zárt ülés folyik.

A pápa halála.

Budapest, július 29. (A „Torontál“ ered. táv.) Mint Rómából táviratozzák, ma oda nagyobb számú magyar zarándokcsapat érkezett, hogy jelen legyen a pápa végleges temetésén és bevárja a pápaválasztást.

Budapest, július 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Rómából táviratozzák: A pápaválasztó biborosok három kivételével már mind együtt vannak és pénteken este vonulnak a conclaveba. A pápaválasztásra rendkívül sok idegen tódul Rómába és a szállodák s magánlakok már zsufolásig megteltek.

A lugosi püspök beiktatása.

Budapest, július 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Balászfalváról jelentik, hogy végleges megállapodások szerint Hosszu Vazul lugosi püspök beiktatása vasárnap lesz. A beiktatásra, amely délelőtt 10 órakor kezdődik, nagy előkészületeket tesznek.

Elmebeteg báró.

Budapest, július 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Aradról jelentik: Báró Wasmer Antal, nyugalmazott huszár-

kapitány, simándi földbirtokos, tegnapelőtt hirtelen megőrült s tegnap fölvitték a Schwarzer-féle szanatóriumba. A 42 éves életérős férfi csak nemrégiben nősült s tragikus sorsa élénk részvételt kelt megyszerte.

Vérengzés a fogházban.

Budapest, július 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Pécsről jelentik: Siklóson tegnapelőtt elfogtak egy Bodó József nevű csavargót s mivel nem tudta magát igazolni, bezárták a községi fogházba, hogy másnap eltoloncolják. A csavargót Jeszenszki Gyula és Horvát János nevű csavargókkal zárták össze. A három fogoly az éjszaka folyamán összeveszett s mivel a fogház meglehetősen távol esik, senki sem tudott arról semmit, hogy a fogházban mi történik. Ott pedig rémes dolog történt. Bodó József ugyanis agyonverte mind a két fogolytársát. A vérengzést csak reggel vették észre, a mikor az egyik rendőr a cellába ment, ahol nagy vértócsában halva találta az áldozatokat, a gyilkos pedig föl és alá járt a zárkában s hidegvérrel magyarázta, hogy összeveszett társaival, mire ő elbánt velük. A gyilkost a siklósi járásbíróság börtönébe vitték.

Őz helyett az öcscsét lötte agyon.

Budapest, július 29. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Pécsről jelentik: Visonta somogy megyei község határában Tóth Gábor gazdálkodó fia estefelé kiment őz-lesre az erdőbe. A sűrűben valami árnyékot látott mozogni, a mire habozás nélkül rálőtt. A lövésre jajkiáltás hallatszott, mire odaszaladt s rémülten látta, hogy az áldozat nem őz, hanem 12 éves öcsce, ki véletlenül ott bogarászott. A gyilkos testvért a csendőrség letartóztatta.

Határidő-üzlet.

Budapest, július 29. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak kissé csökkentek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	7.23	—
Buza (áprilisra)	7.45	—
Tengeri (júliusra)	—	—
Tengeri (augusztusra)	6.13	—
Tengeri (májusra 1904.)	4.95	—
Zab (októberre)	5.30	—
Rozs (októberre)	6.13	—

Arlejtési hirdetmény.

A temesvári gör. kel. egyházmegyei hatóság 1903. évi 717. és 719. számú jóváhagyásával, alulírott hitközség a temploma javítása munkálataira és pedig:

1. a templomtorony bontására	260	kor.	10	fillér
2. az ácsmunkálatokra	1198	„	34	„
3. a bádogos munkálatokra	3040	„	60	„
4. a kőműves munkálatokra	352	„	48	„
5. a mázoló munkálatokra	834	„	05	„
6. állványfa és fuvardij címén	200	„	—	„
összesen	5885	kor.	57	fillér

erejéig arlejtést hirdet.

A fentemlített munkálat foganatosításának biztosítása céljából az 1903. évi augusztus 2. (gör. kel. jul. 20-ik) napjának délutáni 2 órájára a hitközségi iskola III. és IV. osztály tantermében tartandó szóbeli s az együttes munkálatokra vonatkozó ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Az árvezetni óhajtok tartoznak az engedélyezett költségösszeg 10 százalékának megfelelő bánatpénzt letenni.

A szóbanforgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett egyházközség jegyzőjénél az árverés napjáig megtekinthetők.

Szerbaradác, 1903. július 24-én

606—33 Szerbaradáci gör. kel. egyházközség.

Üzlet-áthelyezés.

Használja fel minden ember az alkalmat olcsó bevásárlásra. Üzletem áthelyezése miatt tetemesen leszálítom a legújabb divatárukat, u. m.:

Férfi szalma- és nemez-kalapokat, bőrcipőket, nyakkendőket, harisnyákat stb.

Női divatáruban: Blousokat, alsószoknyákat, női fél- és magas cipőket, napernyőket, fürdő-kabátokat stb.

PETZ ANTAL
női- és férfi divatkereskedő
Nagybecskerek.

(586-10.8)

Augusztus 1-től kezdve a Torontali bank ujonnan épült palotájában.

Augusztus 1-től kezdve a Torontali bank ujonnan épült palotájában.

Augusztus 1-től kezdve a Torontali bank ujonnan épült palotájában.

15.537/1903. sz.

608-3.2

Szállítási hirdetmény.

Az alább megnevezett vármegyei közkórházak a gépház részére 1903/1904. évre szükségellő fűtő és tüzelő anyagok beszerzésére ezennel zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettek és pedig:

1. A nagybecskereki „József” közkórház részére:

- 1100 mm. légszusz pirszén.
- 450 mm. darabos kőszén.
- 268 m³ egészséges bükkfa hasáb.

2. A nagyikindai közkórház részére:

4 kocsirakomány (vagon) tűzifa és 3 kocsirakomány (vagon) kőszén.

3. A módosi közkórház részére: 100 mm. pirszén és 60 (négyyszög) méter egészséges tölgyfa hasáb.

4. A törökkanizsai közkórház részére: 250 mm kocka porosz szén és 24 (négyyszög) méter egészséges bükkfa hasáb.

5. A zombolyai „Erzsébet” közkórház részére 5 kocsirakomány (vagon) egészséges tűzifa és 4 kocsirakomány (vagon) kőszén és végül:

6. A vármegyei gépház részére: 4500 q. animai vagy hason minőségű más apró szén.

A versenyezni óhajtok felhívtnak, hogy a fentebbi szállítások elvállalására vonatkozó 1 (egy) korona bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatukat és az összes szállítandó anyagok értékének 10%-át bántalpenzként folyó évi augusztus hó 8-ig Torontál vármegye alispánjához annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezték figyelembe veendőek nem lesznek.

A szóban forgó szállításokra vonatkozó feltételek az alispáni hivatalban a rendes hivatalos órák alatt naponként megtekinthetők.

Nagybecskerek, 1903. évi július hó 25.

Alispán, főjegyző távol:

Poroszkay,
főjegyző.

Eltűnt

minden neme a **lőrész-talanságnak** és **bőrkiütéseknek**, valamint **bőr-atka**, **bőr- és arc-vörösségnek** stb. stb. naponkénti használata által a

Bergmann-féle kátránykénzappannak.

(Védjegy: Két bányász.)

Bergmann és Társától, Dreza és Tetschen a/E.

Kapható 60 fillérrért darabja

Basch Ernő gyógyszerésznél, Nagybecskerek.

359b-20.13

1596/II. 1903. számhoz.

606-3.3

Hirdetmény.

Torontál vármegye közigazgatási bizottsága 1903. évi június hó 8-án kelt 2593/1903. számú határozatával a torontál vármegyei tvh. közutakon szükséges kilométer és hektométer oszlopok felállítását 20.379 kor. 76 fill. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat foganatosításának biztosítása céljából az 1903. évi szeptember hó 2-ik napjának délelőtti 11 órájára a torontál vármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettek.

A versenyezni óhajtok felhívtnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bántalpenzzel ellátott zárt ajánlatukat kitűzött nap délelőtti 11 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponként megtekinthetők.

Nagybecskerek, 1903. évi július 23. án

M. kir. államépítészeti hivatal.

A hivatalvezető:

Harmat Adolf,
kir. mérnök.

Kiadó lakás.

Egy udvari lakás (2 szoba, zárt folyosó, előszoba, konyha, éléskamra stb. villanyvilágítás)

november hó 1-től kiadó

melencei-utca 445. sz.

Bővebb felvilágosítást nyújt (607-4.2)

BENKOVICH MIHÁLY,
gyógyszerész.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter ur rendeletére a Béga folyó nagybecskerek-titeli szakaszán a bégatorkolati kamarazsiliphez az 1903. évben szükséges

50 m³ zuzott vagy folyamkavics,

3572 m³ kőhányási terméskő és

668 m³ kőburkolati terméskő szállítására 1903. évi augusztus hó 5-én délelőtti 10 órakor alulírott hivatal helyiségében (Nagybecskerek, Váralja-utca 835. szám) zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A kel öen bélyegzett és megfelelő felirattal ellátott, öt pecséttel lezárt borítékba helyezendő ajánlatok, melyekhez a megajánlott összeg 5%-ának megfelelő bántalpenznek készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban valamely kir. adóhivatalnál a földmivelésügyi miniszteri tárcza kezelésébe történt letételt igazoló elismervény is csatolandó, augusztus 5-én délelőtti 1/29 óráig alulírott kirendeltségnél nyújtandók be és ugyanott ingyen megszerezhető ajánlati iven teendőek.

A vállalatot szabályozó szerződés tervezete és a vállalati feltételek a hivatalos órákban betekintheők.

Alsó-Béga hajzási m. kir. kirendeltség.

Sas Ede,
kir. főmérnök.

Franciául

óhajtok tanulni.

Levélbeli ajánlatok

„Hivatalnok”

címen e laphoz küldendők. (616-1.1)

Meghívó

a kiszombori segély-egylet s hitelszövetkezetnek az 1903. évi augusztus hó 8-án d. e. 10 órakor az egylet helyiségében a választmány határozatából kifolyólag tartandó

rendkívüli közgyűlésre.

T á r g y:

A f. évi május hó 11-én tartott rendes évi közgyűlés határozata alapján a VII-ik 20 filléres és IV. 30 koronás évtársulatok felszámolásának és a kifizetések azonnali teljesítésének elrendelése.

Ezen közgyűlésen a VII-től XII-ig 20 filléres és IV-VII-ig 30 koronás évtársulatok tagjai bírnak szavazati joggal, míg a XIII. 20 fill. évtársulat tagjai még ezen rendkívüli közgyűlésen szavazati jogot nem gyakorolhatnak.

Kis-Zombor, 1903. július 26.

Rónay Ernő s. k.,
elnök.

(613 1.1)

Az egyletnek van a fenti évesoportokban 517 tagja 10.242 törzsbetéttel.

Egy 2 HP

petroleum-motor

felszereléssel,

egy harmas

pénz-szekrény

jutányosan eladó.

Felvilágosítást

(610-3.1)

Hajduska Jenőnél.

FELTŰNŐ UJDONSÁG.

Delice

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY

560-x 8

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egy szer veszi és többé mászt nem szíhat.